

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมและแนวทางในการพัฒนาครู ด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการที่วางไว้ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ดำเนินการวิจัยไปพร้อมกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาไปพร้อมกัน ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานและวิธีแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน และกำหนดเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. ผลการพัฒนาครู ด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัย ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ด้วยการสนทนากลุ่มครูโรงเรียนบ้านวังโพน รวมทั้งหมด 20 คน ตามกรอบงานหลักทั้ง 5 ด้าน เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า ปรากฏผล ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจและการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากสภาพการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีการกำหนดประเด็นในการสนทนาไว้ล่วงหน้าเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กลุ่มผู้ร่วมสนทนาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 20 คน โดยใช้ห้องประชุมเป็นสถานที่ในการสนทนากลุ่ม และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาและจุดประเด็นปัญหา เพื่อให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์ วิเคราะห์ข้อสงสัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็น

ข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัย มีการกำหนดเวลาตามความเหมาะสมและให้ทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีการจัดบันทึกการสนทนา การสังเกตการแสดงออกทางสีหน้า หรือความรู้สึกของผู้สนทนาเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ พบว่า ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีความมุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรง จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ครูยังมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยโดย พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีปัญหาและอุปสรรค ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร มีหลายประการแต่ที่สำคัญอยู่ที่บุคลากรครู แม้ว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นหน้าที่โดยตรงของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน

ผู้วิจัย ได้สังเกตและร่วมการสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรวม พบว่า

ด้านความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้น มีความรู้ ความเข้าใจและมีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่บางขั้นไม่ครบตามกรอบแนวคิดหลัก 5 ด้าน มีการปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยมีสาเหตุหลายประการแต่สาเหตุที่สำคัญอยู่ที่บุคลากรครูขาดการพัฒนาและกระตุ้นให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานที่รับผิดชอบ จึงทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร จึงไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังบทสนทนา โดยใช้แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่ม ดังต่อไปนี้

“...การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ผ่านมาครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้น ทุกคนมีความรู้และรู้ว่ากรอบงานมีอะไรบ้าง แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ ยังไม่สมบูรณ์ บางขั้นตอนไม่ได้ปฏิบัติ ครูที่ปรึกษาจะมีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนเท่านั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีการดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไป...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...ที่ผ่านมาจาก การสังเกตและนิเทศการปฏิบัติหน้าที่ของครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สิ่งที่พบคือ ครูมีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนและส่งเอกสารต่อไปให้กับครูประจำชั้นในระดับต่อไป อาจจะไม่เข้าใจว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนอย่างไร อยากให้ครูได้รับการพัฒนาเพื่อจะมีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ครบตามกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักเรียนมีปัญหาจะได้แก้ไขได้ถูกต้องเหมาะสม คิดว่า

นักเรียนทุกคนมีความสำคัญและสามารถพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ถ้าครูมีเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 มิถุนายน 2556 : สทนนา)

“...ความเข้าใจส่วนหนึ่งคิดว่าครูประจำชั้นต้องมีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน แต่กรณีที่เกิดปัญหากับนักเรียน จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองหรือครูที่ที่หน้าที่ครูแนะแนวของโรงเรียนนักเรียนที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหา...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 4 มิถุนายน 2556 : สทนนา)

“...การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เราได้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ ที่เป็นกิจกรรมโดยรวมคือ การอบรมนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่อาจจะแก้ปัญหาได้ไม่ตรงประเด็น ไม่ตรงกับปัญหาของนักเรียนแต่ละคน โรงเรียนควรจะมีวิธีการอย่างอื่นเพิ่มเติม...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4 มิถุนายน 2556 : สทนนา)

“...ที่ผ่านมามีการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ปฏิบัติตามความรู้ความเข้าใจ จากการศึกษาเอกสาร คู่มือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามักจะพบปัญหามากมายตามบริบท สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน นักเรียนกำลังอยู่ในวัยที่อยากรู้ อยากรอง ที่ผ่านมารายังปฏิบัติงานในเรื่องนี้ไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจจะคิดว่าไม่สำคัญจึงสนใจพัฒนาผู้เรียนในเรื่องอื่น ๆ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสมควรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น...”

(ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4 มิถุนายน 2556 : สทนนา)

“...การจัดทำระเบียบสะสม ถ้าตรวจสอบจะพบว่าข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนบางคนไม่เป็นปัจจุบัน สาเหตุเพราะครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนแล้วส่งต่อให้ระดับชั้นต่อไป จึงทำให้ขาดการความต่อเนื่อง เป็นภาระแก่ผู้รับช่วงต่อไป และทำให้กระบวนการและขั้นตอนอื่นไม่มีการปฏิบัติหรือมีก็น้อย...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 4 มิถุนายน 2556 : สทนนา)

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัย สังเกตและบันทึกผลจากการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษารู้ถึงปัญหาและยังไม่มีการติดตามแก้ไขปัญหาที่พบ รวมถึงมีการแก้ไขปัญหาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมไม่มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน เนื่องจากขาดความมั่นใจในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้น ขาดการทำงานที่ต่อเนื่องตามขั้นตอน ไม่มีการประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดการปล่อยวางไม่ให้ความสำคัญ และคิดว่าการทำงานตามระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญน้อย ครูส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนในเรื่องอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่ขาดข้อมูลพื้นฐานของตัวนักเรียน อันจะนำไปสู่การช่วยเหลือ หรือการส่งเสริมนักเรียน ครูมีระดับการปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย ไม่ครบทุกชั้นตอนและขาดกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาของนักเรียน ขาดการวางแผนการดำเนินงาน ที่เป็นระบบชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง มีการประสานร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องน้อย ขาดการกระตุ้นโดยการนิเทศติดตามที่ต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน จึงทำให้การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกิดปัญหาอย่างต่อเนื่อง

“...คิดว่า ครูที่ปรึกษาทุกคนรู้ว่าปัญหาของนักเรียนแต่ละคนคืออะไร แต่ที่สังเกตเห็นว่าครูทุกคนจะแก้ปัญหาเบื้องต้นด้วยการอบรม สั่งสอน แต่ไม่มีการติดตามแก้ไขในขั้นต่อไปโดยเฉพาะการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรายังไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4 มิถุนายน 2556 : สทนทา)

“...โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ เปิดทำการสอน 3 ระดับ จากชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาที่พบ จะเกิดกับนักเรียนระดับมัธยม ซึ่งเป็นไปตามวัยและธรรมชาติของมนุษย์ ถ้าเรานำหลักความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้แก้ปัญหาจะเป็นเรื่องที่ดี ควรมีการให้โอกาสและให้กำลังใจกับนักเรียนที่มีปัญหา ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยเหลือ ซึ่งอาจจะไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมเราควรพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดีขึ้น...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4 มิถุนายน 2556 : สทนทา)

“...เราขาดการทำงานที่ต่อเนื่อง ถ้าครูได้รับการพัฒนาตนเอง และมีการนิเทศ ประเมินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสม่ำเสมอ คิดว่าจะทำให้งานมีประสิทธิภาพ...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4 มิถุนายน 2556 : สทนทา)

“...นักเรียน คือหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาเบื้องต้นครูก็ต้องสืบหาสาเหตุเพื่อการแก้ไขที่ถูกต้องตามขั้นตอน ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทของเรา และครูทุกคนก็ต้องร่วมมือกัน รวมถึงมีการประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหามาจนเต็มความสามารถของเราด้วยวิธีการที่เหมาะสม...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน 4 มิถุนายน 2556 : สทนทา)

“...ที่ผ่านมามีพบว่า ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีความเข้าใจ แต่มีการจัดทำข้อมูลของนักเรียนที่ตนรับผิดชอบยังไม่สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน อาจจะมีปัญหาหรือสาเหตุที่แตกต่างกันไป คิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่ตรงนั้น สำคัญที่ว่าครูเราจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร โดยครู

ทุกคนทำเป็นระบบและต่อเนื่อง มีวิธีแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และชุมชนของเรา...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยนักเรียน ที่เราได้ปฏิบัติมาโดยเป็นหน้าที่โดยตรงของครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้น ที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหาคิดว่าเกิดจากเราขาดการกระตุ้นในเรื่องดังกล่าว เราไม่ให้ความสำคัญ และมุ่งพัฒนาในด้านอื่น เราควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปรับปรุงโดยเริ่มต้นจากการพัฒนาครูให้มีจิตสำนึกและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

จากการสังเกตและบันทึกผลจากการสนทนากลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา สนใจและมีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อความเข้าใจในระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้มีระดับการปฏิบัติงานของครูในเรื่องดังกล่าวมากขึ้นกว่าเดิม โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่า นักเรียนกำลังเป็นวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลอง และมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมตามสื่อมากกว่าระดับชั้นอื่น ๆ เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการครู ด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยการกำหนดกลยุทธ์เสริมจากกรอบงานหลักทั้ง 5 ด้าน เกี่ยวกับการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียนด้วยการใช้คำพูด โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาให้ความรู้ เพราะครูยังไม่ได้รับการพัฒนาโดยตรงเกี่ยวกับระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงไม่มีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมาดำเนินการแก้ไข ครูที่ปรึกษามีกิจกรรมด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนอยู่ในระดับน้อยสมควรได้รับการพัฒนา

“...ครูทุกคนเป็นผู้มีความสำคัญต่อการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ถ้าครูได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไปสู่การทำงานจริงในห้องเรียน จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี คิดว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการจะสามารถทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากยิ่งขึ้น...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...นักเรียนชั้นมัธยม จะพบว่า มีปัญหา มากกว่าระดับชั้นอื่น ๆ ในโรงเรียน ดังนั้นครูกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะพัฒนาควรเป็นครูที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยม แต่ครูทุกคนก็ควรที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน...”

(ครูประจำชั้นอนุบาล 2 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...ที่ผ่านมาเราไม่ได้รับการพัฒนาโดยตรง เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความเหมาะสมที่จะจัดประชุมครูในเรื่องดังกล่าว โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการพัฒนาครูและบุคลากร ที่มีความเหมาะสม เพราะครูจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการปฏิบัติหน้าที่ และได้เสนอปัญหาที่พบเพื่อการแก้ไข อีกทั้งประหยัดงบประมาณ บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี และสนับสนุน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

“...การประชุมเชิงปฏิบัติการควรให้ความสำคัญ และเน้นตรงกลยุทธ์หรือวิธีการที่เราจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่พบ คือการใช้คำพูดที่เป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน ส่วนกรอบงานหลัก 5 ด้านเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก็อาจจะเพิ่มเติมเป็นการเสริมประสบการณ์ให้กับครู...”

(ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4 มิถุนายน 2556 : สนทนา)

ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะมีสาเหตุและปัจจัยมาจากบุคลากรครู ที่ผ่านมาก็ยังมีการปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ไม่ครบตามกรอบงานหลักและขั้นตอนที่กำหนดไว้ มีการนำปัญหาที่พบมาแก้ไขอยู่ในระดับน้อย และยังไม่มียุทธศาสตร์ วิธีการที่เหมาะสม ที่จะนำมาเป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา โดยสมาชิกส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า วิธีการที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่จะได้ผลดีและครูทุกคนสามารถทำได้ คือการเสริมแรงทางบวกให้กับนักเรียนด้วยการใช้คำพูด ซึ่งเป็นวิธีการที่ครูน่าจะนำมาใช้ โดยครูควรได้รับการพัฒนาในเรื่องดังกล่าว เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้กับครู และผลของการพัฒนาครูจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามขั้นตอน โดยที่ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและใช้เทคนิคที่ถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีวิธีการและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับปัญหา และบริบทของโรงเรียน ชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

ตารางที่ 10 การประเมินตนเองของครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการพัฒนา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. กระบวนการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.50	0.52	น้อย
2. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.67	0.52	ปานกลาง
3. การคัดกรองนักเรียน	1.83	0.40	น้อย
4. การส่งเสริมนักเรียน	2.83	0.41	ปานกลาง
5. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.00	0.63	น้อย
6. การส่งต่อนักเรียน	2.00	0.00	น้อย
7. การจัดทำระเบียบสะสม	2.67	0.52	ปานกลาง
8. การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ)	1.17	0.41	น้อยที่สุด
9. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	3.00	0.63	ปานกลาง
10. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	2.33	0.52	น้อย
รวม	2.30	0.46	น้อย

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน โดยการประเมินตนเองของครู ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังตารางที่ 10 หากแปลผลโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านความรู้ ความเข้าใจ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตนเองของครูตามประเด็นดังกล่าวยังต้องได้รับการพัฒนา ผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการพัฒนาครูในระยะที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน และการนิเทศ เพื่อพัฒนาครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักให้มีความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกรอบงานหลัก 5 ด้าน ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไข
5. การส่งต่อ

ผลการพัฒนาครู ด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้าน วังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 สภาพการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะและความต้องการพัฒนาของครู ผู้วิจัย จึงได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาครู โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน และการนิเทศ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับ การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Do)

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ลงมือปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.1 วางแผนในการเตรียมการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 ท่าน พร้อมประสานเกี่ยวกับเอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง ที่จะใช้ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรที่เข้ารับการประชุม และได้ดำเนินการจัดเตรียมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ สื่ออุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครื่องเขียน

1.1.2 สื่อเอกสาร ได้แก่ คู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบทะเบียนประวัตินักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เป็นต้น

1.1.3 สถานที่ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2 การดำเนินงานประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบงานหลัก 5 ด้านและการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน

2.1 วางแผนในการเตรียมการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการเชิญวิทยากร ที่มีความรู้และประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 ท่าน พร้อมประสานเกี่ยวกับเอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง ที่จะใช้ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับวิธีการสื่อสาร การใช้คำพูดสนทนากับนักเรียน ที่เป็นการใช้คำพูดเสริมแรงทางบวก เพื่อให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรที่เข้ารับการประชุม และมีทักษะในการสนทนา สื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับนักเรียน โดยได้ดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมดังมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ สื่ออุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครื่องเขียน

2.1.2 สื่อเอกสาร ได้แก่ คู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอกสารตัวอย่างคำพูดจากงานวิจัย ที่เป็นคำพูดเสริมแรงทางบวก และตัวอย่างคำพูดที่เป็นการเสริมแรงทางลบ แบบทะเบียนประวัตินักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เป็นต้น

2.1.3 สถานที่ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.1.4 กำหนดกิจกรรมพบครูที่ปรึกษา กิจกรรมสนทนาศิษย์ลูก เพื่อให้ครู ที่ปรึกษาและครูประจำชั้น ดำเนินการ โดยให้ครูตระหนักและให้ความสำคัญในการใช้คำพูด สนทนา การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวก ด้วยวิธีการเสริมแรง ให้กำลังใจกับนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ เหมาะสม มีความตั้งใจและจริงใจ ด้วยการยึดตามตัวอย่างคำพูดจากงานวิจัย หลังการ พัฒนาตนเองด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในช่วงการจัดกิจกรรมไฮมูมของแต่ละชั้นเรียน และ ให้ครูประเมินตนเองก่อนและหลังการพัฒนา พร้อมกับการนิเทศติดตามบุคลิกภาพและ พฤติกรรมของครูที่ปรึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา

3 การนิเทศ

การนิเทศติดตาม ใช้แบบบันทึกการนิเทศ เพื่อกำกับ ติดตามการดำเนินงาน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ จากการ สังเกตการณ์ประชุมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติงานหลังผ่านการพัฒนาตนเองของครู สิ่งที่ สังเกตได้ตามความเป็นจริง พบว่า ผู้ที่เป็นวิทยากร คือ นายบัณฑิต ชุมแวงวาปี ผู้อำนวยการ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 3 มีความรู้ ประสบการณ์ และมีความพร้อมในการให้ความรู้และมี วิธีการถ่ายทอดที่เข้าใจง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ เกี่ยวกับกรอบงานหลักทั้ง 5 ด้านของการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักในการให้คำปรึกษา การสนทนาที่ครูจะต้องมีความรู้ และเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยจิตวิทยาใช้ในการปฏิบัติงานด้วย ใน ส่วนครูที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคนให้ความสนใจเป็นอย่างดี มีความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกันทำกิจกรรมตามที่กำหนด ร่วมแสดง ความ คิดเห็น รวมถึงการเสนอแนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และได้ ร่วมกันกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้เป็นระบบ ถูกต้อง มีเอกสารที่ เป็นปัจจุบัน และเพื่อเป็นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง ครูสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนได้ถูกต้อง และเหมาะสม ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ปฏิทินการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพง

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
14 มิ.ย.56	อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพง	ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน	ผู้กำกับนิเทศคือ ผู้อำนวยการ แล รองผู้อำนวยการ ตามแบบนิเทศติดตาม
17-18 มิ.ย.56	1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น รับแบบทะเบียนสะสมจากฝ่ายพัสดุ 2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัดทำทะเบียนสะสมโดยการสัมภาษณ์นักเรียน	1. เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ 2. ครูที่ปรึกษา 3. ครูประจำชั้น	
19-20 มิ.ย.56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัดทำทะเบียนสะสมนักเรียนโดยการสัมภาษณ์นักเรียนและเพื่อนนักเรียน 4 คน	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	ผู้กำกับนิเทศคือ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการ ตามแบบนิเทศติดตาม
21 มิ.ย. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัดทำทะเบียนสะสมนักเรียนโดยการสัมภาษณ์นักเรียนและเพื่อนนักเรียน 4 คน	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	
24 มิ.ย.56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นแจกทะเบียนสะสมให้นักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองตรวจดูความถูกต้องของข้อมูลและลงชื่อรับรองแล้วนำส่งครูในวันต่อไป	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น 3. ผู้ปกครองนักเรียน	
25 มิ.ย. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แบบ SDQ แล้วแปรผลสรุป	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	
26 มิ.ย. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แบบ SDQ แล้วแปรผลสรุป	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
27 มิ.ย. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นให้ ผู้ปกครองนักเรียนประเมิน พฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แบบ SDQ แล้วแปรผลสรุป	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	ผู้กำกับนิเทศคือ ผู้อำนวยการ และรอง ผู้อำนวยการ ตามแบบนิเทศ ติดตาม
28 มิ.ย. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัดกลุ่ม นักเรียนตามแนวการคัดกรอง นักเรียนและผลจากการประเมิน โดยแบบ SDQ	1. ครูที่ปรึกษา 2. ครูประจำชั้น	
1 ก.ค.56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นจัดกลุ่ม นักเรียนจากการใช้แบบ SDQ ทั้ง 3 แบบมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียนที่โรงเรียน บ้านวังโพนกำหนดสรุปผลการ เปรียบเทียบและจัดกลุ่มนักเรียน	1. หัวหน้างาน กิจการนักเรียน 2. ครูที่ปรึกษา 3. ครูประจำชั้น	ผู้กำกับนิเทศคือ ผู้อำนวยการ และรอง ผู้อำนวยการ ตามแบบนิเทศ ติดตาม
2-5 ก.ค.56	1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา นักเรียนเป็นรายบุคคล/กลุ่ม ตาม กรณีของปัญหา 2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัด กิจกรรมเสริมนักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จัด กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน	1. หัวหน้างาน กิจการ 2. ผู้ปกครอง นักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา 4. ครูประจำชั้น	
8-18 ก.ค. 56	1. ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครองนักเรียน 2. ครูที่ปรึกษา/นำเสนอข้อมูล นักเรียนรายบุคคล 3. ครูที่ปรึกษา/รับทราบข้อมูล นักเรียนจากผู้ปกครอง 4. ครูที่ปรึกษา/ จัดตั้งกลุ่ม ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา	1. หัวหน้างาน กิจการ 2. ผู้ปกครอง นักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา 4. ครูประจำชั้น	

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
19-25 ก.ค. 56	ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น สรุปผลการประชุมผู้ปกครองนักเรียน	1. หัวหน้างาน กิจการ 2. ผู้ปกครอง นักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา 4. ครูประจำชั้น	ผู้กำกับนิเทศคือ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการ ตามแบบนิเทศ ติดตาม
26 ก.ค. 56	1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น วาง แผนการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน โดยแจ้งเป็นหนังสือ	1. หัวหน้างาน กิจการ 2. ผู้ปกครอง นักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา 4. ครูประจำชั้น	
30 ก.ค. 56- 2 ส.ค. 56	1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ออก เยี่ยมบ้านนักเรียน 2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น สัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสรุป รายงานผล	1. หัวหน้างาน กิจการ 2. ผู้ปกครอง นักเรียน 3. ครูที่ปรึกษา 4. ครูประจำชั้น	
9 ส.ค.56	1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นราย ผลผลการดำเนินงานด้านการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน 2. คณะกรรมการประเมินคุณภาพ มาตรฐานการประกันคุณภาพ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สรุปผลและ รายงานผู้อำนวยการโรงเรียน 3. คณะกรรมการเสนอแนะ เพื่อ การปรับปรุงพัฒนาให้มีมาตรฐาน มากยิ่งขึ้น	1. หัวหน้างาน กิจการ นักเรียน 2. ครูที่ปรึกษา 3. ครูประจำชั้น 4. คณะกรรมการ ประเมินคุณภาพฯ	

4. การตรวจสอบผลงาน (Check) ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม การสังเกต การดำเนินงานของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังการพัฒนา รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการประชุม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสะท้อนผลการพัฒนา ว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามกลยุทธ์หรือไม่ ประกอบด้วย

4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการครูและบุคลากรทางการศึกษา

จากการสังเกตกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูโรงเรียนบ้านวังโพง มีความสนใจ และร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี มีความตั้งใจพยายามทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติงานในหน้าที่จนประสบความสำเร็จ การประชุมสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี ครูมีความรู้ ความเข้าใจด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย พบว่า หลังผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพง มีกำหนดการหรือปฏิทินการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบตามขั้นตอน ครูกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 6 คน มีการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบงานหลักทั้ง 5 ด้าน มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันมากขึ้น นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นมีเครื่องมือ เอกสาร คู่มือในการปฏิบัติงาน จากความรู้อย่างเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการมากกว่าคะแนนก่อนเฉลี่ยก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากเดิมเท่ากับ 2.30 เพิ่มเป็น 4.08 หากแปลผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินตนเองของครูด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา

รายการประเมิน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. กระบวนการทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.50	0.52	น้อย	4.33	0.51	มาก
2. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.67	0.52	ปานกลาง	3.67	0.52	มาก
3. การคัดกรองนักเรียน	1.83	0.40	น้อย	4.00	0.63	มาก
4. การส่งเสริมนักเรียน	2.83	0.41	ปานกลาง	4.67	0.52	มากที่สุด
5. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.00	0.63	น้อย	4.17	0.98	มาก

รายการประเมิน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
6. การส่งต่อนักเรียน	2.00	0.00	น้อย	3.50	0.55	มาก
7. การจัดทำระเบียบสะสม	2.67	0.52	ปานกลาง	3.83	0.41	มาก
8. การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ)	1.17	0.41	น้อยที่สุด	3.50	0.52	มาก
9. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	3.00	0.63	ปานกลาง	4.50	0.55	มาก
10. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	2.33	0.52	น้อย	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม	2.30	0.46	น้อย	4.08	0.57	มาก

4.2 การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน

จากการสังเกตโดยใช้แบบประเมินบุคลิกภาพของครู พบว่า ครูที่ปรึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีทักษะในการสื่อสาร ให้ความสำคัญกับการใช้คำพูดกับนักเรียน โดยเปลี่ยนจากการใช้คำพูดที่เป็นคำดูต่ำหรือคำพูดเชิงลบ มาเป็นการสนทนากับนักเรียนด้วยการใช้คำพูดเสริมแรงทางบวกในการทำกิจกรรมกับนักเรียนมากขึ้น นักเรียนมีความประทับใจมากขึ้น รวมถึงการสรุปผลคะแนนจากแบบประเมินบุคลิกภาพของครูที่ประเมินตนเอง พบว่า ครูมีการใช้คำพูดที่นักเรียนชอบใจและพึงพอใจสูงขึ้นหลังการพัฒนา ส่งผลให้นักเรียนได้รับการกระตุ้นและเสริมแรงทางบวก จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการต่อต้านมาเป็นการคล้อยตาม เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน และกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และที่สำคัญทำให้จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงลดจำนวนลงจากเดิม ดังตารางที่ 13-14 สรุปผลการแสดงพฤติกรรมและการใช้คำพูดเสริมแรงทางบวกของครูกับนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

ตารางที่ 13 การประเมินตนเองของครูด้านการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครู กับนักเรียน ก่อนการพัฒนา

ที่	พฤติกรรม/บุคลิกภาพของครู	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร	2.67	0.52	ปานกลาง
2	ใช้เหตุผล และแก้ปัญหาโดยสันติวิธี	2.33	0.52	น้อย
3	รับฟังและร่วมแสดงความรู้สึก เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องราว ๆ ให้ฟัง	2.17	0.41	น้อย
4	มีจรรยาบรรณครู ไม่เปิดเผยความลับของนักเรียน	2.50	0.55	น้อย

ที่	พฤติกรรม/บุคลิกภาพของครู	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
5	มีการพูดให้กำลังใจ ทำตัวเป็นกลาง และลงโทษนักเรียนอย่างเหมาะสม	2.33	0.52	น้อย
6	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนผิดหวัง	2.17	0.41	น้อย
7	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จ	2.83	0.41	ปานกลาง
8	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนทำผิด	1.67	0.52	น้อย
9	ใช้คำพูดที่นักเรียนฟังพอใจ-ชอบใจ	2.50	0.53	น้อย
10	จัดกิจกรรมสนองความสนใจของนักเรียน	2.33	0.52	น้อย
	รวม	2.35	0.49	น้อย

จากตารางที่ 13 สรุปผลการแสดงพฤติกรรมและการใช้คำพูดเสริมแรงทางบวกของครูกับนักเรียนนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับ 2.35 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 14 ผลการประเมินตนเองของครูด้านการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

ที่	พฤติกรรม/บุคลิกภาพของครู	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร	2.67	0.52	ปานกลาง	4.17	0.75	มาก
2	ใช้เหตุผล และแก้ปัญหาโดยสันติวิธี	2.33	0.52	น้อย	4.00	0.62	มาก
3	รับฟังและร่วมแสดงความรู้สึก เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องราว ๆ ให้ฟัง	2.17	0.41	น้อย	3.83	0.41	มาก
4	มีจรรยาบรรณครู ไม่เปิดเผยความลับของนักเรียน	2.50	0.55	น้อย	4.17	0.41	มาก
5	มีการพูดให้กำลังใจ ทำตัวเป็นกลาง และลงโทษนักเรียนอย่างเหมาะสม	2.33	0.52	น้อย	3.33	0.52	ปานกลาง
6	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนผิดหวัง	2.17	0.41	น้อย	3.50	0.55	ปานกลาง
7	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จ	2.83	0.41	ปานกลาง	4.67	0.52	มากที่สุด

ที่	พฤติกรรม/บุคลิกภาพของครู	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
8	ใช้คำพูดทางบวกเมื่อนักเรียนทำผิด	1.67	0.52	น้อย	3.33	0.52	ปานกลาง
9	ใช้คำพูดที่นักเรียนพึงพอใจ-ชอบใจ	2.50	0.53	น้อย	3.83	0.41	มาก
10	จัดกิจกรรมสนองความสนใจของนักเรียน	2.33	0.52	น้อย	3.50	0.52	ปานกลาง
รวม		2.35	0.49	น้อย	3.83	0.52	มาก

จากตารางที่ 14 สรุปผลประเมินตนเองของครูด้านการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกของครูกับนักเรียน โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับ 3.83 ซึ่งมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปว่าครูมีพฤติกรรมและใช้คำพูดเสริมแรงทางบวกกับนักเรียนดีขึ้น

4.3 การนิเทศติดตาม

จากการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสาร รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการทำงาน ทุกขั้นตอนมีการรายงานผล และได้รับการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานตลอด เพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

5. การปรับปรุงพัฒนา (Act) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสอบถาม การดำเนินงาน การนิเทศ มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ แสดงความคิดเห็นในจุดเด่น และจุดด้อย เพื่อหาทางปรับปรุงพัฒนาในการทำงานของครูหลังได้รับการพัฒนา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น